

Hledáme-li nekonečno, dívejme se na nejbližší

Alberto Giacometti po celý svůj život portrétoval stále dokola své nejbližší přátele a rodinu. V dnešní době zrychleného vnímání času, digitálních selfies a věčně nových „modelů na jedno použití“ by byl málokterý člověk něčeho podobného schopen, tedy dlouhé hodiny soustředěně a se zaujetím pro viděné pozorovat starou známou tvář nebo starý známý dům a stejně jako umělec v nich opětovně nacházet inspiraci. Giacometti nepotřeboval pro svoji tvorbu stále čerstvé múzy, protože už jako mladý pochopil, že čím blíže se dostáváme, tím více se od skutečné podoby a tajemství viděného vzdalujeme. Jako by se ona pravá podoba té které věci, člověka nebo krajiny stávala nekonečným obzorem, za který nedohlédneme, protože nám stále uniká. Jenže právě v tom spočívá krása a věčná přitažlivost podobného prozkoumávání a hledání. A také ona transcendence naší každodenní obyčejné reality, která podobné snahy o poznání našťěstí přirozeně doprovází a která výsledným artefaktům dodává právě onu auru jedinečnosti.

Pravidelné a soustředěné kreslení podle skutečnosti (či jakékoliv jiné výtvarné ztvárnění věci či lidí z našeho okolí) je proto tak přínosné. Učí nás autenticitě a opravdovosti a otvírá nás nekonečné šíři i hloubce lidského vědomí. Od reálně zachytitelných forem nás přivádí až k těm abstraktním, jen těžce zachytitelným, ke kterým mnozí výtvarní umělci dospívají právě z důvodu, že abstraktní obraz, je-li povedený, odráží skutečnost hlouběji, věrněji a úplněji. Světoznámým českým abstraktním malířem, (který také vyučoval na Katedře výtvarné výchovy PedF na UK, stejně jako Pavla Gajdošíková), který se z tohoto důvodu od realistické tvorby odklonil, byl Zdeněk Sýkora. Podle jeho vlastních slov se při tvorbě svých geometrických obrazů neustále opíral právě o onu šíři krajiny (přírody, světa), kterou zažil při malování v plenéru, kterému zůstal věrný až do konce svého života.

Kreslení a malování krajiny, městské architektury, či jakéhokoliv prostoru, který nás obklopuje, je důležitým edukačním nástrojem ale také proto, že se díky němu učíme empatii ke světu. K reálnému fyzickému světu, který má svoji jedinečnou, na denním světle a konkrétním místě závislou barvu, který v kontextu místa i času jedinečně voní a zní a který nenahradí žádná virtuální realita. V dnešní euroamerické kultuře, jež se opírá o hegemonii oka a intelektu a v níž je výsledek práce důležitější než samotný proces, je ale kreslení „na živo“ velmi nedocenené a nepochopené. A tak v rámci převažujícího konzumního a digitálního způsobu života v našich aktivitách přibývá strachu z nepřesnosti, nejasnosti, náhody a chaosu a z tvůrčí oduševnělé činnosti se stává převážně mechanický a manýristický proces napodobování a klonování. Ztrácíme tím cit nejen pro onu šířku a hloubku světa, ale i pro „melodii za

slovy“. Náš každodenní život se stává povrchnějším tím víc, čím víc se zaměřujeme na různé obrazovky, monitory, tablety a plošnou obrazovou kulturu. Periferní vidění, které je pro naše vnímání a duševní systém veledůležité už jen proto, že nás včleňuje do prostoru a tím i do života, vytlačuje ohniskové vidění, které nás naopak pasuje jen do role diváků. Ale jak říká německý psycholog a filozof Erich Fromm, tajemství člověka a světa nemůžeme zakusit jen skrze myšlení, slova či obraz. K jeho plnému poznání je třeba i sdílení a propojení skrze aktivní lásku a dotek.

A právě manuální výtvarná tvorba inspirovaná prostorem, ve kterém žijeme, tuto cestu poznávání umožňuje. Při kreslení držíme kreslený objekt zároveň ve své ruce i ve své imaginaci a viděný i ztvárňovaný obraz modelujeme vědomě i nevědomě celým tělem. Jsme v témže čase součástí objektu i jeho pozorovatelem. Tvůrčí práce tedy vyžaduje nejen naše celé oko, ale holistický přístup, tělesnou i duševní identifikaci a soucítění. Díky kreslení poznáváme svět, ale také si k němu vytváříme empatický vztah, učíme se integraci a vcítění.

Jakékoliv výtvarněpedagogické aktivity tohoto typu jsou proto v dnešní době, kdy nad naší civilizací visí Damoklův meč ekologické katastrofy, velice důležité. Oprašují nejen kresbu či skicování jako starobylé řemeslo a kognitivní nástroj, ale také jako možnou strategii přežití. Jako kotevní lano, které nás propojuje s fyzickou realitou, s její bytostnou existenciální kvalitou, a které nám zabraňuje odlétnout do virtuálních či jiných světů a odcizit se přírodě i sobě navzájem.

Helena Blašková